

Nr 97.

Av herr **Gustafsson** i Bogla m. fl., om utredning rörande statsbidrag till resekostnader åt deltagare i föreläsnings-, studie- och semesterkurser.

Det fria folkbildningsarbetet i vårt land erhåller redan ett visst stöd från statens sida genom anslag till föreläsningar och till ABF och andra folkbildningsorganisationer. Dessa anslag avse emellertid, såvitt vi känna till, endast bidrag till föreläsningskostnader och administrationsutgifter. Ett betydande antal föreläsnings- och studiekurser, måhända de flesta, erhålla dock överhuvud taget icke några bidrag från det allmänna, utan bekostas helt av stiftelser, fonder och organisationer, vad föreläsningarna beträffar. På deltagare eller de organisationer, som sända deltagare, falla vanligen kostnaderna för inackordering och resor. Dessa kostnader utgöra en betydande del av kurskostnaderna. Skola kurserna i större utsträckning bli frekventerade av personer, som bo avlägset från kursorten, så måste resefördelning tillämpas antingen resan räknas in i kursavgiften eller blir föremål för en senare utjämning. Vare sig nu kurserna anordnas med eller utan statens stöd, måste det vara ett allmänintresse att kurser, som syfta till att ge deltagarna orientering i kulturella, religiösa och politiska frågor, bli välbesökta. Det är därför, synes det oss, icke obilligt att begära statens hjälp för nedsättning av resekostnaderna till dylika kurser, om de hållas på ett tillräckligt objektivt och högt plan.

Vi vilja även framhålla, att många föreläsnings- och studiekurser bevistas av personer, som på detta sätt använda en del av sin semester. Det borde vara värt att uppmuntra en sådan lösning av semesterproblemet. För mången torde semestern ge den bästa avkopplingen från vardagen och i övrigt bästa utbytet, om den till en del användes till åhörande av föreläsningar, deltagande i samtal och kamratlig samvaro i en ny krets av människor och i en ny miljö.

Om man vidare tar i betraktande vilka summor skolundervisningen slukar och hur jämförelsevis litet, som lägges ut på att ge de vuxna tillfälle till kulturellt liv, och huru få tillfällen många människor ha att få diskutera kulturella, religiösa och politiska frågor i en givande miljö och dessutom betänker den folkuppfostrande gärning, som bildningsförbund, nykterhets-, religiösa och politiska organisationer utföra, så torde det mer än väl motivera, att de folkliga organisationerna få ett handtag som ger deras intresserade medlemmar och andra intresserade personer större

möjlighet att delta i kurser, som anordnas med kvalificerade föreläsare i frågor som varje medborgare i större eller mindre sammanhang måste ta ställning till.

Resebidragen skulle också väl sammanfalla med strävandena att ge landsbygdens befolkning rikare möjligheter till kulturellt utbyte.

Angående principerna och reglerna för här ifrågasatta resebidrag må följande synpunkter anföras: 1) Föreläsnings- eller studiekurs måste, för att bli anslagsberättigad, godkännas av vederbörande myndighet. Efter godkännandet ställes till kursens förfogande ett anslag, motsvarande det som staten skall betala av de verifierade resekostnaderna. 2) Anslaget kunde lämpligen beräknas så att resekostnader över ett visst belopp (resekostnaderna då beräknade efter gängse normer, tredjeklassbiljett, buss etc.) exempelvis kostnader över tio kronor för rikskurser och fem kronor för länskurser betalades av staten. Kursledningen skulle intyga att vederbörande verkligen deltagit i kursen helt eller i viss utsträckning, som då närmare anges. 3) I ansökan om att få kursen godkänd som bidragsberättigad skulle meddelas för hur många kursen vore avsedd, vilka föreläsare som komme att anlitas och vilka ersättare man tänkte sig vid eventuellt förfall, ämnen för föreläsningarna, kursens längd och annat sådant som kan vara av värde för bedömning av kursen. Kraven på kurserna borde ej ställas orimligt höga, men dock så att de komme att ge vad man i vart särskilt fall hade rätt att förvänta. Som tidigare antytts skulle såväl politiska som religiösa frågor kunna upptagas på programmet. När det gäller kraven på saklig behandling, så finge man först och främst lita till föreläsarnas och kursledningens omdöme och kvalifikationer, vilka dock icke skulle bedömas med vissa examensmeriter som norm. 4) Bestämmelserna för godkännande av en kurs finge naturligtvis till förebyggande av missbruk innehålla föreskrifter, som garanterade att en viss samling verkligen gjorde skäl för vad man rimligen bör benämna studie-, instruktions- eller semesterkurs. Bestämmelserna skulle emellertid inte så mycket avse att begränsa utnyttjandet av anslaget utan fastmer inrikta sig på att ge denna bidragsverksamhet en sund inriktning utan alltför byråkratiska former.

Det är givetvis förenat med vissa svårigheter att beräkna kostnaderna för en statlig bidragsverksamhet till de i motionen berörda kurserna. Som ett exempel på vilka resekostnader en rikskurs kan draga må nämnas, att en kurs i livsåskådningsfrågor var anordnad på Viggbyholmsskolan sommaren 1945. Denna kurs var besökt av 40 deltagare från olika delar av landet. Om resekostnaderna över 10 kronor per deltagare hade betalats av staten, hade denna kurs krävt ett anslag av 1 000 kronor, alltså 25 kronor per deltagare. Ifrågavarande kurs, som omfattade tiden från söndagskväll till lördag em, sålunda 6 dagar, skulle, även om statsbidrag hade utgått

till resekostnaderna, kostat deltagarna — frånräknat föreläsningskostnader — 55 kronor per deltagare, logi, mat och resa då inräknade. Med hänsyn till dessa kostnader för deltagarna synes ett statsbidrag som det ovan antydda i och för sig inte orimligt. Enighet borde råda bland vårt folk därom, att den kulturella utvecklingen måste följa den materiella. Det är en stor och viktig angelägenhet, att den kulturella upprustningen ges samma fasthet som det socialpolitiska arbetet. Det fria folkbildningsarbetet, vilket onekligen har betytt mycket och betyder mycket för vårt folks fostran och bildning, förtjänar därför ökat stöd från statsmakternas sida. En lämplig form i detta hänseende synes oss en statlig bidragsverksamhet på sätt som i motionen föreslagits.

Vilka kostnader denna statliga bidragsverksamhet skulle föra med sig kan givetvis inte beräknas utan att en utredning därom har företagits. Vi anse det i motionen framförda förslaget väl värt att allvarligt övervägas och noggrant prövas och hemställa därför,

att riksdagen må besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande statliga bidrag till resekostnaderna till deltagare i föreläsnings-, studie- och semesterkurser samt att Kungl. Maj:t ville för riksdagen framlägga det förslag vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 18 januari 1946.

Edvin Gustafsson.

Carl Hoppe.

Henry Allard.

Hildur Alvé.

Einar Andersson,
Hyssna.

Erik W. Norén.

Thorvald Ekdahl.

P. L. Orgård.

Elin Eriksson.

Einar Jonsson,
Skutskär.

Lars Lindahl.

Gust. Larsson,
Julita.